

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Našja vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za štiri leta 1 K, Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijne države 6 K. Kdor hoče sam ponj, plaša na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katastralnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopis se ne vračaja. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Za zaprte reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 10 strani.

Samo eno krono

stane »Slovenski Gospodar« za 4 mesece, to je do novega leta.

Liberalci in nemškutarji, zaupniki davčne oblasti!

Na shodu v Zabukovju se je zadnje nedeljo, dne 25. t. m. odigral velezanimiv dogodek. Ljudstvo se je pritoževalo nad odmerjenjem osebne dohodnine, ki ne odgovarja istinitim dejstvom. Kdo pač daje davčnim oblastim neresnične podatke? Tu se obrne poslanec dr. Benkovič javno na navzočega liberalnega župana Božiča, ali je on zaupnik davčne oblasti, ki ji je poročal o premoženjskih razmerah posameznih, posebno z ozirom na osebno dohodnino? Tihota nastane. Liberalni župan postane bleđ. Malo pomisli, ali bi odgovoril ali ne, nato pa hitro pritrdi, da je on tisti zaupnik. Vsa opravičena nevolja ljudstva se je na to obrnila proti njemu. Znano nam je tudi, da je eden izmed zaupnikov za celjski okraj šentjurski liberalni Urlep, za slovenjebistriški posilnemiški stavbenik Versolatti itd.

Zaupniki davčne oblasti so po zakonu upravičeni in sicer jih upeljuje par. 199 osebno-dohodninskega davka. Ne sme se jih pa zamenjati s člani cenilne in prizivne komisije, ki nimajo naloge, da bi poročali o premoženjskih razmerah svojega okoliša. Zaupnike davčne oblasti določuje za kraje, ki imajo več kot 10.000 prebivalstva, občinski zastop sam, za vse druge kraje pa okrajni zastopi. Zaupniki se ne določujejo vsako leto na novo, ampak kadar je vsled smrti ali odstopa nastala potreba.

Zaupniki torej niso nikaka tajna upeljawa davčnih oblasti, ampak javno pred javnimi zastopi imenovani možje. In niso določeni, da izkazujejo davčnim oblastem kake posebne usluge s tem, da bi nemara morali vohuniti in stikati za svojimi soživaljani, a da po svoji poštenosti in na podlagi svojega mirnega opazovanja poročajo davčni oblasti o premoženju posameznih davkoplačevalcev. S tega stališča nimamo in tudi ne vemo imeti žal besede proti zaupnikom davčne oblasti.

Toča o poslovanju nekaterih davčnih zaupnikov lanko in letošnje leto moramo izreči najostrejšo obsodbo. Ker vseh posameznih zaupnikov ne poznamo, zato so naše besede obrnjene le do istih, ki se jih kaj tiče, kajti krivice nočemo nikomur delati. Poročila nekaterih zaupnikov na davčne oblasti o premoženju posameznih davkoplačevalcev so naravnost neresnična. Različni dohodki so popolnoma izmišljeni ali pa tako visoko cenjeni, kakor ni navada med kupci, še manj pa med brati. Na podlagi teh zaupnih poročil je odmerila davčna oblast ponekod tako visoke osebno-dohodninske davke, da so upravičeno zajčali naši kmečki davkoplačevalci.

Ker zaupniki niso nobena tajnost in njih imena ni treba prikrivati, zato prosimo prijatelje našega kmeta, da nam v njegovo korist naznanijo imena teh davčnih zaupnikov iz posameznih okrajev. Ljudstvo jih sme in tudi hoče poznati. V kolikor so nam ti davčni zaupniki do sedaj že znani, so sami liberalci in nemškutarji. Po nekod so ravno oni liberalci in nemškutarji, ki hočejo krivdo zaradi odmerjenja osebne dohodnine navaliti na naše poslance, davčni zaupniki. Tako se čela po liberalnem načinu!

Ljudstvo, vstani in glej!

Nekdaj in sedaj.

V rokah imamo knjigo Spomini, ki jo je spisal tako lepo umrl dr. Josip Vošnjak. Prebiramo njegove spomine o slovenskih taborih, ki so se obhajali okoli leta 1870 med našim ljudstvom. Čitamo:

„Slovenski tabori! Kadar se spominjam te najkrasnejše dobe naše narodne zgodovine, širi se mi srce od radosti in vselej nanovo preživim ure vzvišenega narodnega navdušenja, katero je takrat prešinjalо govornike in tudi v prostem narodu vzplamljalo, da je res v takih trenutkih pripravljen bil vse žrtvovati za svoje narodne pravice... Žal, da je ta doba tako kmalu bila prekinjena...“

Istina, doba slovenskih taborov, doba navdušenja za vse blago in lepo je kmalu minola. Prišla je doba, ko so voditelji le malo kedaj stopili med ljudstvo, navadno le tedaj, kadar so njegove glasove potrebovali za volitve. Toda med slovenskim narodom je vstala ljudska stranka, ki spoštuje in varuje verske, narodne in gospodarske cilje svojega ljudstva, in zopet je oživela doba taborov. Seveda se je delo porazdelilo. Ljudski tabori so nam katoliški shodi in strankini občni zbori, zraven pa se prirejajo v vseh okrajih ravno sedaj za moško ali žensko mladino mladinski tabori, ki se navadno lahko ponašajo z ogromno udeležbo.

Najbolj znana oseba in najodličnejši govornik na nekdanjih slovenskih taborih je bil pokojni Božidar Raič. Ker ni izgubil v nobenem oziru stika z ljudstvom, zato so tudi njegovi govori najmočnejše vplivali na ljudsko srce. Njegovo bistro oko pa je tudi prvo spoznalo, kakega pomena za narodovo bodočnost je dobra, poštna mladina. Bilo je na taboru v Ormožu 8. avgusta 1869. Božidar Raiču je bila poverjena naloga, da govori o vzgojevanju slovenske mladine. To je bil njegov najlepši govor, kakor trdijo njegovi prijatelji. Njegov krepki glas je prodiral na vse strani, da so ga slišali najbolj oddaljeni, in najsi je bilo tudi do 10 tisoč poslušalcev. In govoriti je znal! Njegova ognjena beseda je segala vsem v srca. Svoj govor do slovenske mladine je končal tako le:

„Mladina! Narod te postavlja za vernega stražnika svojih pravic, grobov svojih milih očetov in praočetov, da jih ne bode tlačila tujčeva peta, gazila sovražnikova noga. Izročil ti je najdražjo dedščino, jezik in narodnost, da oboje zvesto in neoskrnjeno ohraniš. Mladina, oteri in obriši solze materi Sloveniji, povročene od nevernih in nevrudnih sinov. Prosim vas v imenu slovenskih prednikov, katerim je bela žena že davno postlala pod težko grudo, v imenu vaših roditeljev, kateri vas presrečno ljubijo, želeči vam ugodno bodočnost, v imenu našega zatiranega slovenskega naroda, kateri se od vas pomoči nada, v imenu matere Slave, da jo razveselite, v imenu vašega poštenja in časti, v imenu vaše boljše bodočnosti, v imenu vsega slovenskega naroda, Mladina, bodi stalno naša, bodi narodna, bodi značajna, nikoli ne popusti od naše slovenske zastave! Vem in vidim, da si navdušena za vse, kar je blago, kar je narodno, toda navdušenost se lahko izkadi, kakor dim, mine kakor rosa s trave; zato terjam od tebe, slovenska mladina, da s prisego potrdiš svoje dobre nakane ter te vprašam: (S krepkim glasom) Hočeš li marljiva in delavna biti na korist svojemu narodu? Reci: Prisegam! Raič vzdigne roko kakor k prisegi in ves narod kliče: Prisegamo! in prisega se ponavlja pri nadaljnjih njegovih vprašanjih: „Hočeš li pravična in poštna in npravna obnašanja biti? Reci: Prisegam. Hočeš li po vzgledu častnih mož braniti pravo, istino in svobodo svojega naroda do poslednjega zdihljaja? Reci: Prisegam! Hočeš li se vselej upirati tujemu in krivemu gospodarstvu nad slovenskim narodom? Reci: Prisegam! Hočeš li iskreno brez strahu ljubiti dom in rod do črnega groba? Reci: Prisegam! In vselej so vzdigovali roke in niso prenehali klicati: Prisegamo!“

Dr. Vošnjak pravi o tem govoru v svoji knjigi: „Bil sem na mnogih shodih in taborih, pa takega splošnega navdušenja, kakor pri tem govoru, nisem doživel. Po govoru smo ga drug za drugim objemali in solze so nam silile v oči. In zdaj smo zapazili in tudi Božidara opozorili, da mu kaplja kri od desne roke. Iz deske na odru je molel žrebč, s katerim se je ranil na roki, ne da bi to čutil v svoji navdušenosti.“

Nekdanji tabori so minuli, a po zaslugi naše ljudske stranke so se začeli v sedanjem času zopet obnavljati. Posebno mladini se posvečuje največja pozornost, in govori, kakor ga je imel pred dobrimi 40 leti Božidar Raič na slovenskem taboru v Ormožu, se zopet slišijo na naših mladinskih taborih. Navzlic ljutim in grdim napadom od strani naših nemškutarjev in liberalcev, navdaja nas vendar vesela zavest, da delamo po vzgledu in duhu naših sloviti in zaslužnih prednikov.

Politični ogled.

— Dne 23. avgusta: Komisarijat na Hrvaškem se baje odpravi že ta mesec. Tako vsaj poročajo dunajski listi. — Belokranjska železnica se odda prometu že meseca maja 1914. — V Pulju je policija odredila, da se je moral zapreti kinematograf Minerva, ker je bil njegov gospodar irendentar. Policija je tudi razpustila laški mladinski društvi Edera in Circolo, v katerih se je vedno zbirala najhuj-

ša irendenta. — V Mostarju je obolelo na legarju 40 vojakov. 6 jih je že umrlo. — Bađenski veliki vojvoda je korakal peš iz Badenweilerja proti gradu Burgeln, ko se je odtrgala velika skala in se valila proti cesti. Neki spremljevalec je zapazil zadnji trenutek nevarnosti. Le malo je manjkalo, da ni skala ubila velikega vojvoda. — Pri občinskih volitvah v Beli na Koroškem je zmagala slovenska stranka.

— Dne 24. avgusta: Krañjski dež. zbor bo baje sklican okoli 20. septembra. — V Svečah na Koroškem bi se imela vršiti jutri orlovska slavnost, pa jo je okrajni glavar prepovedal, češ, da je to jezikovno mešan kraj. V Svečah je med 700 Slovencev le 80 Nemcev, pa še ti niso pravi Nemci. Slovencem se dela grozna krivica. List liberalnih mladincev Dan pravi, da je čisto prav, če Nemci koroške Slovence zatirajo, ker so Slovenci klerikalni. To je grozen škandal. To so narodnjaki! — V Trstu delajo socialni demokratje obstrukcijo zaradi vodovoda. Cerniuc je stalil 1200 spreminjvalnih predlogov. Seje trajajo čez polnoč. — Kolera je začela razsajati na Rumunskem. — Ogrsko plemstvo se bo evharističnega shoda obilno udeležilo. Iz Indije, Kitaja in Afrike pride več škofov. V ljudski dvorani dunajskega rotozva bo pripravljeno kosilo za 3.000 oseb. Italija bo poslala več kakor 20 nadškofov in škofov. Iz Poljske se je zglasilo 1600 oseb.

— Dne 25. avgusta: Predlog našega zunanjega ministra grofa Berchtolda, da se velesile pogovorijo, kako urediti v Turčiji mir in obraniti tamkaj živeče narode, da jih mohamedanci ne bodo več z mečem in ognjem preganjali, so vse velesile odobrile. Le Turčija izjavlja, da odklanja vsako posredovanje. Toda nje ne bo nihče mnogo vprašal. Mogoče, da se bodo sedaj vendar umirili tudi Bolgari in Albanci ter počakajo, kaj bo jim prineslo posredovanje velevlasti. — Namesto vrhovnega poveljnika italijanske armade v Tripolisu Kaneva bo prišel general Polio ali pa general Ragni. — Na ruski križarici „Kagul“ v Crnem morju so se uprli vojaki in so pomorili častnike. Obrežni topovi so ustrelili na uporno ladjo in so jo potopili z mornarji vred. — Rusija je naznanila zastopnikom Bolgarije in Srbije, da želi imeti na Balkanu mir. — Pri dvobojih italijanski častniki ne smejo več sodelovati, ker jim je kralj prepovedal. — Turški prestolonaslednik je obiskal Dunaj in se misli sestati tudi z nemškim cesarjem. To potovanje je v zvezi s sklepanjem miru z Italijo. — Češki svobodnjaseci so proti evharističnemu shođu. V Pragi so v okrajnem šolskem svetu prijeli župana dr. Groša, ker je dovolil učiteljsvu dopust, da se bčjo udeležili evharističnega shoda. — Vseh framasonov je po novjšem štetju čez dva milijona na svetu. Glavni cilj te organizacije, katero vodi po večini bogati židje, je boj proti katoliški veri in cerkvi.

— Dne 26. avgusta: Hrvaški komisar Cuvaj se nahaja na letovišču v Gmundenu, toda pod izmišljenim imenom Fran pl. Hercog. Ima pač slabo vest. — Češko šolsko društvo Komenski na Dunaju je slavilo 25letnico svojega obstanka. Nemški nacionalci so hoteli z nemiri in napadi preprečiti slavnost, a je vlada z mnogoštevilno policijo branila Čehe. — Zaradi albanske vstaje morajo kristjani sedaj največ trpeti. Zagrizeni mohamedanci namreč trdijo, da so kristjani vprizorili vstajo, ker hočejo uničiti mohamedansko vero. Ne preteče skoraj noč, ne da bi bil ubit kak kristjan. — Ker Bošnjaki v sarajevskem saboru nočejo tako plesati, kakor bi rad poljski listjak Bilinski, jim hoče baje vzeti ustavo. S tem se bo Bilinski postavil v isto vrsto s Cuvajem. — Nemški cesar Viljem je obolel na močnem prehlajenju ter ne more nastopiti napovedane vožnje v Svico. — Pogreb umrlega japonskega kralja se vrši dne 10. septembra. Po starih dvornih obredih bodo položili truplo na dvokolnico iz cipresinega lesa, v katero so vpreženi štirje črni voli. Pri pogrebu mora biti navzoč tudi novi cesar.

— Dne 26. avgusta: Grof Stürgkh je toliko ozdravil, da bo že prve dni meseca septembra sam vodil posle ministrskega predsedništva. V septembru bodo zborovali deželni zbori, meseca oktobra pa bo sklican državni zbor. — Pri manevrih v Galiciji se je pri Gorcah zgodila velika nesreča. Ko je vojaška patrolja 11. huzarskega polka, obstoječa iz

